

דוגמאות לתקציר דוחות מסכמים על הוראה איכותית בשדה

עמיתי טראמפ

אשדוד - מודל עירוני

העיר הגדירה יעד שאפתני ש-25% מבוגרי יב' יסיימו עם חמש יחידות במתמטיקה. במסגרת השותפות עם הקרן, העיר מפעילה שתי קהילות בהם משתתפים כ-45 מורים, מנוסים וחדשים. הקהילות עוסקות בידע, במיומנות ובגישות להוראה קלינית ומטפחת. לכל מורה חדש מוצמד מורה ותיק שמלווה אותו באופן צמוד. פעמיים בשנה נערכים ימי הדגמה בהם מתקיימים שיעורים במתכונת 'כיתות אמן' אליהם מגיעים כל מורי המתמטיקה בעיר. בתכנית זו רואיינו 9 מורות והתקיימו 3 תצפיות.

מרכיב ההוראה האיכותית שהוזכר כמהותי ביותר בתוכנית זו הוא 'אוירת האמן'. המורים סיפרו על מופעים שונים שלה בכיתות הלימוד שלהם, בקהילת המורים, ואף במהלך אינטראקציות אישיות עם תלמידים:

"בקהילה יש חיבור רגשי בין המורים, יש תחושת אמון בין מורים, פתיחות, אין ביקרות. נותנים דגש גם על הידע המתמטי וגם על הידע הרגשי והפדגוגי...אני מרגישה שאם משהו לא מסתדר לי אני יכולה לבוא ולדבר על זה. וכיף לבוא ולהתייעץ."

"התחזקה אצלי התחושה שבה תמיד האמנתי שיותר ילדים יכולים לעשות 5 יח"ל ממה שעושים בפועל".
"פעם הייתי די חד-משמעית, הוא ל-5 יחידות והוא ל-4, אין לו סיכוי. השנה אני אגדיל את כמות התלמידים שאשבץ לרמת 5 יחידות."

מרכיב נוסף שעלה כמשמעותי הוא 'משוב ושיפור', בעיקר בזירת הכיתה. המורים מספרים כי הודות לתכנית, הם פועלים וחותרים לשיפור וגיוון בהוראה. הם מעידים על הכנסת שינויים במערך השיעור, שימוש באמצעי המחשה ועל שינוי בנכונות שלהם להתנסות ולנסות.

ברנקו וייס - חממות פדגוגיות

התכנית החלה לפני ארבע שנים ובמסגרתה הופעלו ב-15 בתי ספר קהילות מורים במודל של 'חזרות' (rehearsals) בשיתוף של תלמידים ומורים. הדגש בתכנית הוא על מיומנויות רכות של הפחתת שיפוטיות, שחרור שליטה ריכוזית של המורה ומתן יותר מקום לתלמידים. בתכנית זו רואיינו 8 מורים והתקיימו 3 תצפיות.

גם בתכנית זו נמצאו שני המרכיבים: 'אוירת האמן' ו-'משוב ושיפור' כמשמעותיים ביותר ברמת הכיתה ובאינטראקציה עם התלמידים. ההתרחשות בקהילה (החממה) משמשת עבורם כדגם לחיקוי של התנהגות רצויה בכיתה:

"בכיתה יש שיחה. יש התלבטויות. יש שיתוף של התלמידים אחד את השני. התלמידים מלמדים אחד את השני. יש בלגן מאורגן, אין שקט. יש הרבה מאוד זמן תרגול שבתוכו הם מתייעצים בינם לבין עצמם. לפעמים אני אוסף אותם כשיש קושי משותף."

"הדבר החשוב בחממה זה אי שיפוטיות שזה לא אומר שאין לך חשיבה ביקורתית. תלמיד או מורה יכול לעשות משהו שלדעתך לא נכון, אבל אתה יכול להגיד להם את זה ועדיין אתה לא תיתן להם את התחושה שהם לא בסדר, או שהם פחות טובים כבני אדם."

מכון וייצמן – משימות דיאגנוסטיות בפיזיקה

מטרת התכנית היא לפתח 150 משימות דיאגנוסטיות סביב שגיאות אופייניות של תלמידי פיזיקה בתיכון. הפיתוח נעשה בשיתוף של מורים המובילים ופעילים בקהילות מורי הפיזיקה ברחבי הארץ. המורים מתנסים במשימות במפגשי הקהילות ואז משתמשים בהם בכיתה וחוזרים לקהילה לדיון משותף המתבסס על תיעוד ומשוב. בתכנית זו רואיינו 9 מורים והתקיימו 3 צפיות.

זירת ההשפעה המרכזית של תכנית זו היא בכיתת הלימוד. בכיתה גוברת אווירת האמון, מוטמעות רוטינות של אבחון ומשוב והלמידה הופכת פעילה יותר.

"יש יותר אמון בכיתה – התלמידים יודעים שאפשר לטעות ואפשר לתקן, בבחינת 'בואו נדון בקשיים מכל מיני היבטים', ולא 'מי שלא הצליח הוא לא מוצלח'...אמון זה שאפשר לדבר על הדברים, בלי לנסות למצוא אשמים בחוסר ההצלחה."

"נוצר דיון בין התלמידים לבין עצמם, הם נותנים משוב אחד לשני, ולא לוקחים את המורה כאינסטנציה. התלמידים מתווכחים על התשובות, אבל לא רק אם זה נכון או לא נכון. מה שמעניין זה לא התשובה אלא המהלך החשיבתי."

"התחלנו לעבוד על מספר פעילויות שמטרתן לטפל בקשיים. התלמיד צריך לנמק, והתשובה צריכה להיות מלאה. יש לנו שבלונה: נ.מ.ק – נתונים, מדע, קישור. נתונים מהשאלה, הסבר מדעי פסיקלי וקישור בין הנתונים וההסבר."

"בשאלות מאבחנות התלמיד חושף בפני המורה את דרכי החשיבה שלו. טיפול נכון של המורה מזמן אוירה של 'ביחד' ומאבק משותף בקשיים ולא ביקורת ושיפוטיות."

